

E 160/14

KIBUCSUZÓ EGYHÁZI BESZÉD.

IRTA

S FÖLDESEN 1899. NOVEMBER 12-ÉN

ELMONDTA :

KISS FERENCZ

ev. reform. lelkipásztor.

A GYŰLEKEZET TAGJAINAK EMLÉKÜL

KINYOMATTA :

KÁLLAY LÁSZLÓ.

DEBRECZEN,

HOFFMANN ÉS KRONOVITZ KÖNYVNYOMDÁJA.

1899. — 9218.

KIBUCSUZÓ EGYHÁZI BESZÉD.

IRTA
S FÖLDESEN 1899. NOVEMBER 12-ÉN

ELMONDTA :

KISS FERENCZ

ev. reform. lekipásztor.

A GYŰLEKEZET TAGJAINAK EMLÉKŰL

KINYOMATTA :

KÁLLAY LÁSZLÓ.

DEBRECZEN,
HOFFMANN ÉS KRONOVITZ KÖNYVNYOMDÁJA.

1899. — 9218.

Előimádság.

Ki szabados tetszésed szerint intézed népek és egyesek sorsát, hozzád száll fel lelkem e bucsu órában, örök Isten, éltünk vezérlője, midőn bölcs rendelésed szerint utoljára áll szolgád előtted e helyen, hogy hálát rebegjen véle közlött áldásidért s dicsőitse még egyszer nagy neved a gyülekezetben.

Te hivatad őt el ifjonti hévvel szolgálatodra s lelkét te ringatád imádságos gondolatok rengő árjain, ajkára te adtál jóságodat zengő vig dicséretmondást, nyelvét Lelked ihlette szent akaratod hirdetésében s lelkét szerelmed boritá lángba, hogy világítson az élet utain tévedezőknek s lobogásával feléd mutasson égre, honnan áldást harmatoztatsz a mező fűvére s kegyelmet csepegtetsz a bűnös lélekre.

Te adtál agyába gondolatot, fakasztottál szívében érzelmeket, övezted fel derekát készséggel, hogy fussa a pályát, mit elibe mértél, hasogassa az igazság beszédét, mire őt elhivád, térítse a bűnöst, erősítse a gyöngét s vigasztalja az elhagyottakat.

Te nyitád meg szemeit, hogy meglássa s másoknak is megmutassa az utat, mely tehozád vezet : a Krisztus érdemét, melyért könyörölsz rajtunk az életben s a halálban.

Te őrizted meg gyarló életét, hogy el ne hajoljék mint az árnyék ; de dicsőítéd meg erőtlenségét, hogy érted s nevedben küzdjön, te áldád meg munkáját, hogy eredmény nélkül szét ne foszoljék, mint nyári égen a csalfa fellegek.

Oh végy tőle dicséretet, hálát és magasztalást !

S ha mit gyarlóságból ellened vétkezett ; ha nem szolgálta néped igazát, s a test kényén rólad felejtkezve, munkájában sokat elmellőzött : bocsásd meg neki óh irgalom Istene, hisz gyarló volt ő is, mint minden por fia s a test erőtlensége sokszor szegi szárnyát a repülni vágyó léleknek.

Hálás érzelmeinek s bünbánatának könyjei együtt ömölnek trónod zsámolyához : szárítsa fel azokat kegyelmed fénye a Jézusért ! Ámen.

Egyházi beszéd.

Tudjátok, hogy én az én testemnek erőtlenségével
prédikálám néktek az Evangyéliomot.

Gal. IV: 13. —

És ezt Pál mondja, a hitóriás, az aczélizmu bajnok, a rettenthetetlen küzdő, ki egymaga *többet munkálódott, hogynem mint mindnyájan a többiek*; ki több világrészen lobogtatta diadalmasan az evangyélom zászlaját! . . Mit mondjak akkor én, a *legkisebb Manasséban*, a gyarlóságok szelétől *hajladozó nádszál, a füstölgő gyertyabél*, mikor itt állok előttetek e rám nézve megható pillanatban, utolszor mint lelkipásztorotok s érzem a rám tapadó tekintetek néma kérdését, hallom Istenem számoltató szavát: *sáfár, adj számot a te sáfárságodról!*

Ha a mi bűneinket megtartándod, óh Uram: Uram, kicsoda maradhat meg? De te nálad vagyon a kegyelem, hogy tiszteltessél. Kegyelmed palástjába fogózom, hogy el ne bukjam e nehéz órában s a ti elnéző keresztyén szeretetekre hivatkozom, hogy *hijjával ne találtassam.*

Hiszen tudjátok, hogy ha nagy testi erőtlenséggel is, de az evangyéliomot predikáltam s hogy *semmi előtt nem vonogattam magamat, a mi néktek hasznokra való volt.* De hol marad az eredmény a célhoz, az erő az akarathoz s a test a lélekhez?

A feladat nagy, az erő hozzá csekély. Krisztus munkáját folytatni gyarló emberi testtel, Istent szolgálni töredék dicséretmondással, szentül élni bűnös indulattal, nagy célokat valósítani meg erőtlen erővel.

Bucsuzóul hadd tekintek végig *a feladat nagyságán s az erő csekélységén.*

*

Megremeg lelkem, ha arra gondolok, mit kíván a gyülekezet s mit vár Isten attól, ki életét szolgálatakra szánta el? *Gondot viselni magáról és az egész nyájáról, melyben a Szent Lélek őt vigyázóvá tette*: oly óriási feladat, oly magasra tűzött cél, oly eszményi pálya, mely a lélek legszentebb hevületét, a sziv fendobogását, az agy minden tudását, az erő, az akarat megfeszítését, a nappal izzó munkáját s sokszor az éj álmait is teljes mértékben igényli, ezen kívül sok kedvencz szórakozásról, foglalkozásról, kényelemről lemondást, feláldozást s önmegtagadást követel.

Hirdetni egyet és örökké egyet, hogy az ember bűnös, hogy a bűn büntetése az örök halál, de Isten megszánta a veszendőket s Krisztusért igaz hit feltétele alatt kész megbocsátani; hirdetni e nehéz beszédeket soha nem alvó lelkesedéssel s nem lankadó kötelességtudással, nem gondolva azzal, hogy a világ mindenről szeret hallani, csak bűneiről, megtérésről, tulvilágról nem; nem térve ki utjából, ha a testi ember szánó mosolylyal jellemzi egész élte munkáját, hogy egyebet sem tud a Krisztusnál s hogy az erkölcsprédikátornál nincs unalmasabb lény, hanem hasogatni folyton azon igazságot, hogy jajj annak, a ki Krisztust nem hisz, jobb lett volna annak nem is születni: sziklahitet s csüggedetlen lelki erőt kívánó feladat!

Aztán nemcsak hirdetni, hanem a szerint *élni* is. Ha mennyet predikál, ne merüljön a földiekbe; ha tulvilági jutalomról szól, ne kívánja már e földön a megdicsőíttetést, ha békét hirdet, ne szitson viszályt, ha ajkán a megbocsátás evangéliuma zeng, ne tartson haragot s ne gyűlölje az embert, ha szeretetről beszél, tudjon áldozni s ha a földi élet eszményét kitüzi, legyen maga példa a keresztyén életre!

S mivel életünk egy részét itt alant töltjük, a jó lelkipásztor kötelessége mindenütt tenni, hatni, munkálni, hol hiveinek testi s lelki boldogságáról van szó. Az ő élete egy oltár, melyen közjóra kell elégnie s ez az áldozat jó illatu az Isten előtt. Ép ezért a templomon kívül is nagy munkamező terül el előtte, melynek határa nincs : a közélet mezeje, vagyis a közművelődési, emberbaráti, társadalmi s minden oly intézmény szolgálata, mely az emberiség boldogulásával összefüggésben van. Így a közügyek terén sok a tenni valója : kezdeményezni, eszmét adni, irányítani, vezetni ; feláldozni a magányos dolgozószoba csöndjét a közélet zajáért, a családi élet enyhetadó nyugalma a nyilvános szereplés verejték, — s sokszor vért fakasztó izgalmaiért, lelke keresztyén békéjét egymással életre-halálra küzdő eszmék nehéz harczáért s mindenkor egy czélt nézve : a közjót s ezért szembe állva sokszor baráttal, megtagadva saját érdekeit, feláldozva nevet, népszerűséget, sokszor egészséget, aratva jutalmul vérző sebeket, fájó könnyeket, — meg nem tántorodni, de hiven kitartani keble eszményeiért : mondjátok meg, van-e nagyobb feladat, nehezebb munkatér, mint az övé, ha hivatásának igazán meg akar felelni?! S mindezt nem azért, hogy első legyen befolyásban, tekintélyben, hanem hogy első legyen a kötelességteljesítésben, a példaadásban s *magát mindenek szolgájának állítsa a Krisztusért!*

Egy igazi néphivatalnoknak, ezek között első sorban a lelkipásztornak nincs megírva mi a kötelessége? Ha ezt keresi s válogat : ez kötelességem, ez nem, jajj a népnek, melynek szolgálatára elhivatott. Az ő kötelessége mindaz, a mi egy szivbe befér, a mi egy lelket megtölt, a mit két váll megbir s jutalmat ne keressen, ott a tiszta öntudat ; nyugalmat ne várjon, ott lesz a temető!

Ha így él, hat, küzd, szenved, munkál : akkor lelkipásztor ; ha követi a köznapi felfogást, mely így

okoskodik : minek szereznék kellemetlenséget magamnak, mikor nem vagyok vele kénytelen, — lehet okos ember, szerencsés ember, világbavaló ember, de Isten és a lelkiismeret előtt csak — hitvány szolgál!

*

Hol az ember, Af., a ki mindezeknek meg tudjon felelni, hol az erő, mely mindezt megbirja? Maga a nagy apostol Pál is azt vallja, hogy testi erőtlenséggel vagyis akadályokkal küzdve hirdethette az evangéliumot.

Ez akadályok ma is fennállanak s első ezek között ma is maga az ember az ő testi erőtlenségével, értve alatta nemcsak a gyöngye, beteges szervezetet, mely miatt sok dolgot nem úgy végezhetünk, mint máskülönben végezni lehetne, hanem értve a test gyarlóságát, a lélekkel szemben vitézkedését, az isteni dolgokban vonakodását s jóra való készséghiányát. Hányszor támad fel mibennünk is az emberi indulat, mely mást tanácsol, mint az Isten igéje; hányszor rest testünk a lélek szándékainak valószínűségében; hányszor vonogatja magát a kényelemszeretet, a népszerűségvágy oly dolgoktól, melyeknek helyességét látja ugyan, de azok véghezvitele kínos küzdelmekkel vagy ellenszenvvel találkozónak. Talán senki jogosabban nem veheti ajkára az apostol fájdalmas panaszát: testi vagyok, a bűnnek adva, mert *akaratom vagyon a jóra, de hogy azt elvégezzem, nem tehetem*, mint a lekipásztor, ki jól látja, mily sok a teendő, tudja is, miként kellene azt végezni, de egyuttal keserűen érzi, hogy a test gyarlósága miatt mily kevés az, mit tenni képes.

De nehéz a lekipásztor munkája nemcsak a maga, hanem a mások gyarlósága miatt is. A test, a világ örökké harcol a lélekkel, a Krisztussal s az emberek, még a keresztyének legnagyobb része is csak test, kiknek *füleik vagynak ugyan a hallásra, mégsem hallanak, szemük a látásra, mégsem látnak*. Hova lesz az a sok jó mag, mi itt elvettetik;

gyümölcsét az életben alig találhatni. A legtöbb ember, ha a hallott predikációt megdicsérte, azt hiszi, hogy ezzel minden vallásos tisztének eleget tett. Hiszen a jó pap nem magát predikálja, hanem a Krisztust, nem a maga dicsőségét szolgálja, hanem az Istenét s nem magának akar elismerőket szerezni, hanem a mennyországnak híveket. De ki érti ezt s ki gondol tovább annál, minthogy ő esetleg meg van elégedve. Hát az Isten ő vele . . . ? !

A templomon kívül is mennyi akadály gördül útjába? A tudatlanság, mely a saját javát sem tudja s mely minél korlátoltabb, annál makacsabb; az elfogultság, mely nála jót fel sem tesz; a gyanusítás, mely legtisztább czélzatait megrágalmazza; a rossz akarat, mely gáncsot vet legszentebb törekvései elé; a félreismertetés, mely a koszoruból minden virágot kitép s csak a szuró tüskéket hagyja meg; a közöny, mely nem hevül semmi iránt, mi érdekkörén túl esik; az egykedvűség, mely nem bánja, ha minden nagy eszmére ráborul is a koporsó köve, mily sok nemes munkát akaszt meg s mennyi szép, igaz, jó, szent cél valósulásának vágja be az útját? !

Oh gyöngé az erő e nagy akadályokkal szemben s csekély az eredmény, mit az ellenkező idők s fel-fogások kezéből ki lehet csikarni.

*

Ker. Atyámfi! Nagy feladatra vállalkoztam én is, mikor ezelőtt majd 7 éve, beköszönő egyházi beszédemben a *magyar református lelkipásztor hivatásáról* gondolataimat azon szándékkal, hogy azokat meg is valósítom s életemet azokhoz szabom, elibetek adtam.

A bucsu órája őszinteséget követel. Őszintén vallom be Isten és a gyülekezet előtt, hogy kitüzött céljaimat csak az *én testemnek erőtlenségével* szolgáltam s hogy eszményeimet, úgy a mint óhajtottam, beváltani nem tudtam. Volt ugyan vágy bennem tenni, használni, szent tűz égett sokszor e

gyarló csontokban, nem is vonogattam magam semmi munkától, kisebb nagyobb siker fénye mosolygott is felém, de legfőbb célomat, hogy „hitetek éljen, lángoljon, tettekben nyilatkozzék s mindenitek *élő köve* legyen e református Sionnak ;“ — borusan valloin be, — megvalósítani, elérni nem tudtam.

Magam érzem legjobban, mily sok része van ebben az én gyarló szolgálatomnak s hogy az evangéliomot csak nagy testi erőtlenséggel hirdethettem : az Isten, a kegyelem és erő Istene pótolja ki az én fogyatkozásimat s szent lelkével dicsőítse meg erejét erőtlen munkámban, hogy az elhintett mag kedvező viszonyok közt kikelvén, *legyetek feddhetetlenek és tiszták, Istennek fiai, vádolás nélkül valók* s én Pál apostollal *dicsekedhessem a Krisztusnak napján, hogy nem futottam hiába és nem munkálódtam hiába.*

*

Istennek népe! Utólszor emelem fel szómat hozzád s áldalak meg téged. *Legyetek jó egészségben, épüljetek, vigasztaltassatok meg, egy értelemben legyetek, békességesen lakjatok és a szeretetnek, békességnek Istene lészen veletek. Jöllehet testben távol vagyok tőletek, mindazonáltal lélekben veletek vagyok, örülvén ha látom a Krisztusban való hiteteknek erősségét.* Gyarlóságaimat felejtsetek el, tanításaimról emlékezzetek meg!

Kedves tanítói kar! fogadd e helyről bucsura nyujtott jobbomat s ha nem egy gyülekezetben folytatjuk is a munkát, mit Isten rendeléséből eddig együtt végeznék, kössön össze bennünket továbbra is közösen szeretett egyházunk szolgálata s egymás emlékét azon a helyen, hova állittatánk, hü kötelesegteljesítéssel s békességszeretettel becsüljük meg.

Érdemes egyházi s községi Elöljáróság! kikhez egyházunk s községünk javára végzett sok közös munka szép emléke fűz, fogadjátok ez órában forró köszönetemet buzgó támogatásotokért, melylyel erőt-

lenségemet oly sokszor megerősítettétek s legyetek e népnek továbbra is vezérei, példaadói az egyházi s polgári kötelességek hü teljesítésében.

Ti pedig, kiket a szent keresztség által gyülekezetünkbe beavattam, *gyarapodjatok bölcsességben, testetek állapotában, Isten s emberek előtt való kedvességben*; kik kezemből véve az áldást, együtt indultatok a házas élet rózsás utain, találjátok meg boldogságtokat oly igazán, a mily igaz szívvvel megáldottalak; és ti elköltözött tagjai e gyülekezetnek, kiknek hült tetemei felett résztvevő szívvvel állottam meg s esdettem csendes nyugalmat a hideg porokra, pihenjétek békén a temető árnyas hantjain s őrizze sirotok mindnyájunk szelid emléke!

. . . És most, zendülj meg még egyszer szép reményem testet öltött képe, szeretett orgona! azt hívém egykor, hogy bánatos zengésed kísér ki, nem is olyan soká, az utolsó utra. Isten másként végezett; ki érted oly édes örömmel munkált, indul, kísérje el méla hangod a távozót, midőn nehéz szívvvel megyen a kétes jövőnek s szemeiből a bucsu könny pereg . . . Nehéz ez óra. Szívem lelkem maraszt s ha a jövőbe nézek, szorongva kérdem: mi sors vár reám?! . . . Mindegy! Első szavam az volt, az utolsó is ez: *Semmivel nem gondolok, az én életem is nekem nem drága, csak elvégezhessem örömmel az én futásomat és a szolgálatot, melyet vettem az Ur Jézustól.*

A békességnek Istene legyen mindnyájan véletek! Ámen!

Utóimádság.

Fölrebeg még egyszer távozó szolgád ajkáról az imádság hozzád, segedelemnek erős Istene, hogy hálát mondjon sok áldásidért, mikkel életét megkoronáztad s esdjen kegyelmed rajta tovább is fenmaradásáért.

Oh Uram ; *ki a nehéz beszédűek és kicsinyek szája által erősítetted meg a te hatalmadat, fogadd hálás szívem buzgó indulatit, hogy tanítottál engem az én gyermekségemtől fogva és mind e mai napig hirdethettem a te csudadolgaidat, hogy adtad a te igédet az én számba és mindenkor megtanítottál arra, mit szóljak ?* Lelked volt velem mindenkor, hogy hirdessem az Istenhez való megtérést és a mi Urunk Jézus Krisztusban való hitet.

És most imé én *Lelkedtől kényszerítettvén, megyek, és nem tudom, mi következik ott én rám? Óh hatalmas Isten, mindenkor Gondviselő Atyám, te vagy az én segítségem és megszabadítóm ; én Istenem, ne késsél !*

Hallgasd meg szómat, midőn itt lakó népedért imádkozom : *szenteld meg őket mindenestől, hogy az ő elméik épségben, lelkeik s testeik ártatlanságban tartassanak meg a mi Urunk Jézus Krisztus eljövetelére.* Légyenek megáldva a nagyok és kicsinyek, az előljárók és alattvalók, a boldogok és a gyászban ülők ; *itasd meg őket a te gyönyörűségidnek folyóvizével, hogy vigadjanak és örvendezzenek a te jóvoltodban.* Adj nékik min-

denkor hü pásztorokat, kötelességtudó tanítókat, hogy legeltessék a te seregedet, gondot viselvén arról nem kényszerítésből, hanem örömezt.

Légyen békesség az ő kerítéseiben és csendesség az ő tornyaiban! Nekem pedig áldd meg Uram, kimeneteletem és bemeneteletem a Jézusért. Ámen.

A földesi ev. ref. egyháztanács búcsuja

Tiszteletes KISS FERENCZ ev. ref. lelkész úrtól.

57. szám.

Mint az őszi hervadás szomoru szakában nehéz ködök ereszkednek a magas hegyek csúcsaira, hogy megfojtsák a rajtok lévő tenyészetet: úgy ereszkedik nehéz bánat sziveinkre s fojtogat bennünket, midőn távozol körülünkől Tiszteletes férfit! S mint a szebb hazába vándorló szárnyasok által itt hagyott üres madárfészkek látása szelid fájdalommal tölt el bennünket, mert a válás szomoru gondolatát, azt juttatja eszünkbe, hogy naponként szakadoznak azok a szá- lak, melyek e földön szeretteinkkel egybekapcsolnak: úgy telik meg szivünk szelid fájdalommal körülünkől való távozásod alkalmával Tiszteletes férfit!

Mert elviszel mindent! . . . Üresen hagysz mindent! Üresen hagyod az Istenházát, a hol „testednek erőtlenségével“, de lekednek rendkívüli erejével predikáltad az evangéliomot s a lélek lángszárnyain ellenállhatatlan erővel ragadtad a gyülekezetet a muló világ fölé az örök Isten zsámolyához. Üresen hagyod közintézményeinket, a hol az igen sokszor kiélesedett ellentétek miatt nehéz, sőt megrendítő küzdelmek között mindig az igazságot szolgáltad.

Elvittél mindent! . . .

. . . De egyet nem vihettél el! Itt maradt arczképed szivünk belső rejtekében, melyet őrizni fogunk halálunkig. — Mert csak azok a szálak szakadoztak, melyek a földhöz kötnek bennünket, de a lélek szálai, melyek Ég felé vezetnek, azok megerősödtek.

Üresen hagytál mindent! . . .

. . . De az egyháztanácsnak s a gyülekezet minden számottevő tagjának szive telve van az irántad érzett o:ztatlan szeretettel és nagyrabecsüléssel.

Azért adjuk ezt neked arczképedért cserébe Tiszteletes férfiu, hogy ha majd új otthonodban predikálsz az evangéliomot, felveszed a szegények ügyét, terjeszted az Istenországot, ha majd a meggyanusítás pokolkeserősége, a félreértés és roszakaratu rágalom vérig sebző nyila átjárják szivedet, ha majd a közélet szolgálatából a paizson összetörve visznek haza, ha majd magános szobád csendes falai között lelked izzó töprengései közepette munkálsz azok javát, a kik téged kövel dobálnak: jusson eszedbe, hogy ott lebeg fejed felett, mint vigasztaló és bátorító Génusz a földesi evangélikus református gyülekezet soha nem muló hálája, o:ztatlan szeretete és nagyrabecsülése.

Mert csak azok a szálak szakadoztak, melyek a földhöz kötnek bennünket, de a lélek szálai, melyek Ég felé vezetnek, megerősödtek.

A te Atyád és a mi Atyánk, a mi Urunk Istenünk áldása legyen közhasznu, tevékeny, munkás életeden. Ámen.

Jelen jegyzökönyvi szám az egyháztanács összes tagjai által aláírva hitelesített, Tiszteletes Kiss Fe-

rencz úr maradandó érdemeinek megörökítéséül jegyzőkönyvbe vezetetni, s részére jegyzőkönyvi kivonaton megküldetni rendeltetett.

Kelt a földesi ev. ref. egyháztanács 1899. november 14-én tartott ülésén.

Vincze József
presbiteri jegyző.

Pércsy Lajos
gondnok.

Bogdán Gábor
Kállay Ignác
Kiss József főbiró
Szabó Márton
Pércsy Albert
Karácson Ferencz
Karacs Gábor
Pércsy Imre
Boross Lajos
Nagy István
Karacs Imre
Karmazsin József
Meggyesi Gábor

Szabó József
Kovács Mihály
Sz. Biró Imre
Sápy Elek
Balázsházy Gyula
Ványi Sándor
Szabó Lajos
Csordás László
Karácsony Zsigmond
Szöllösi Imre
Bene János
Nagy Antal
Bogdán Zsigmond

Koroknai Gergely.